

Inspektion av Polismyndigheten Dalarna, arresten i Borlänge, den 7 februari 2013

Inledning

Den 5 och 7 februari 2013 genomförde JO:s NPM-enhet, på uppdrag av justitieombudsmannen Hans-Gunnar Axberger, inspektioner i flera polisarrestorer i Dalarna. Biträdande enhetschefen Gunilla Bergerén och föredraganden Elisabeth Sjöblom inspekterade i det sammanhanget arrestlokalerna i polisstationen i Borlänge. Inspektionen var förannmäld. I nära anslutning till inspektionen gjordes även en förannmäld inspektion hos Kriminalvården, häktet Falun (dnr 475-2013) varav merparten av de intagna som JO:s personal samtalade med suttit frihetsberövade i arresten i Borlänge.

Inspektionen är en del av JO:s uppdrag att fullgöra de uppgifter som ankommer på ett nationellt besöksorgan (national preventive mechanism, NPM) enligt det fakultativa (frivilliga) protokollet den 18 december 2002 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Inspektionens genomförande

Inspektionen inleddes med att JO:s medarbetare togs emot av arrestföreståndaren AA och stationsbefälet BB. Därefter förevisades arrestlokalerna. JO:s medarbetare genomförde en översiktlig genomgång av arrestant- och omhändertagandeblad, incidentrapporter och protokoll över omhändertagna enligt polislagen (1984:387) samt handräckningar. Inspektionen avslutades med en sammanfattande genomgång med AA och BB.

lakttagelser m.m. under inspektionen

Organisation m.m.

Från polismyndighetens sida anfördes sammanfattningsvis följande. Arresten i Borlänge har åtta anhållnings- och åtta tillnyktringsceller. Dubbelbeläggning av tillnyktringsceller förekommer endast under Peace and Love-festivalen som pågår under två dagar i juli månad. Tillnyktringsenhet saknas i Borlänge. Den som omhändertas för berusning förs därför normalt till polisens lokaler. Enligt vad som

framfördes under inspektionen är antalet arrestplatser tillräckligt. Under 2011 blev 2023 personer inskrivna i arresten.

Bemanningen utgörs av väktarutbildade arrestvakter från Securitas Sverige AB enligt det avtal som Polismyndigheten Dalarna har slutit. Arrestvakterna har genomgått en kortare arrestutbildning i polisens regi och säkerhetsprovats av myndigheten före anställning. Ensamarbete förekommer inte och man är alltid två när en celldörr öppnas. I arrestvakternas arbetsuppgifter ingår även transporter av frihetsberövade till vårdhem etc.

Vid inspektionstillfället fanns två vita gummibatonger och en sköld i vaktkuren. Arrestvakterna har utbildning i handhavande av den vita gummibatongen. De är obehäpnade under tjänstgöring. Vid våldsamma situationer tillkallas polis.

Arrestlokalerna har under 2012 inspekterats av myndigheten själv. År 2011 inspekterades lokalerna av Rikspolisstyrelsens nationella fastighetsgrupp. Inga självmord har rapporterats under senare år.

Celler och andra utrymmen

Frihetsberövade förs till arresten för inskrivning. Arrestintaget och korridorer är kameraövervakade. Det är polispersonal som genomför avvisiteringen. Män avvisiteras i arrestintaget. Kvinnor avvisiteras i en cell av kvinnlig personal. Förmansprovning görs av stationsbefälet. Det förekommer även att förmansprovning görs på distans av stationsbefälet i Falun.

Det finns ett förhörtrum och ett rum med provtagningsutrustning för trafiknykterhetsbrott. Vidare finns två rastgårdar med en yta på cirka 12 kvadratmeter vardera och de är försedda med skydd mot nederbörd samt en bänk. Från rastgården kan man se ut mot en innergård. Böcker och tidningar finns att tillgå. Det finns en kiosk med godis, snus och cigaretter till försäljning. Frukosten bereds av arrestvakterna. Vid övriga måltider serveras uppvärmda färdigrätter från en lokal restaurang.

Flera intagna framförde att de inte kände till att det finns rastgård. De hade inte heller fått några hygienartiklar som tandborste och rakhyvel. En av dem visste inte att det finns duschmöjligheter. Vid samtal med personal framkom att intagna som frågar får komma ut på rastgård och att man informerar om rastgård, dusch och hygienartiklar i samband med att den intagne blivit anhållen.

Utrustningen i en tillnyktringscell består av en galonmadrass, vattenautomat och ett fönster med persienner. Anhållningscellerna är utrustade med väggfast säng med galonmadrass, bord, bänk och vattenautomat. Det finns ett fönster med nedvinklade persienner. Två toaletter med dusch finns i korridoren. Celler och hygienutrymmen gav ett välstädat intryck.

Personer omhändertagna enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) får under bevakning vänta på en bänk i arrestintaget eller i receptionen i avvaktan på transport till LVM-hem. Förvarstagna utläningar kan placeras i arrest

före transport till Migrationsverkets förvar. Ungdomar mellan 15 och 18 år som frihetsberövats placeras oftast i förhörssrum. Polisen är restriktiv med att placera ungdomar i arrest. Barn och ungdomar som omhändertagits enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) får vänta i receptionen eller i ett förhörssrum, oftast tillsammans med personal från socialtjänsten, i avvaktan på transport till LVU-hem. Polisledningen framförde att socialtjänsten borde ta ett större ansvar för transporter av unga till LVU-hem. Det är polisen som kör omhändertagna unga till LVU-hem och långa transportsträckor är vanligt förekommande. Under 2012 genomförde polisen 100 LVU-handräckningar.

Information

I denna del antecknas inledningsvis följande. Enligt 2 § häktesförordningen (2010:2011) ska varje intagen i anslutning till att han eller hon tas in i en förvaringslokal informeras om verkställighetens innebörd på ett språk som han eller hon förstår. Sådan information ska också lämnas vid andra tillfällen så snart det finns anledning till det.

Rikspolisstyrelsen har tillsammans med Riksåklagaren tagit fram ett informationsblad, på 43 olika språk, med information om intagnas rättigheter i samband med frihetsberövandet. Informationsbladet finns tillgängligt för samtliga polismyndigheter.

Vid besöket framkom att informationsbladet finns tillgängligt, på flera olika språk, i en pärm i arresten. Arrestpersonal framförde att informationsbladet delas ut till alla anhållna. Fem intagna vid häktet i Falun uppgav att de inte fått någon information om rättigheter, varken muntligt eller skriftligt, när de befann sig i arresten i Borlänge. En av dessa framförde att hans anhöriga inte visste var han var under denna tid.

Underrättelse till anhöriga

Anhöriga underrättas om den frihetsberövade begär detta och det kan ske utan men för utredningen (jfr 24 kap. 21 a § rättegångsbalken). Det är stationsbefälet eller utredaren som underrättar anhöriga. Att så har skett noteras på en tjänsteanteckning. Det är dock inte alltid som den intagna tillfrågas om anhöriga ska underrättas. Enligt polisledningen beror detta på att stationsbefälen arbetar olika. När anhörig till intagen som omhändertagits för tillnyktring underrättas görs en notering på tillsynsbladet.

Hälso- och sjukvård

I samband med inskrivningen noteras synliga skador på omhändertagande- eller arrestantbladet. Den intagne tillfrågas om eventuella sjukdomar och medicinering. Medhavda receptbelagda läkemedel delas ut, efter beslut av stationsbefälet, av arrestpersonalen efter föreskriven dosering och kontroll. Vid skador eller sjukdomsfall är det stationsbefälet som beslutar om den intagne ska föras till distriktsläkarmottagningen eller sjukhus. Ambulanspersonal kan även tillkallas för med-

icinsk bedömning och mindre vårdinsatser. Sjukvårdsutrustning och hjärtstartare finns att tillgå.

Avslutande genomgång

JO:s medarbetare redogjorde för vad som kommit fram under inspektionen.

Polisen anförde bland annat följande. Det är stationsbefälets ansvar att arrestpersonal eller polis ser till att intagna får del av informationsbladet om rättigheter. Arrestpersonalen ska även informera intagna om rastgård, duschmöjligheter och hygienartiklar. Vid hög beläggning och tidsbrist kan svårigheter finnas att låta intagna duscha innan häktningsförhandling. Polisledningen kommer att gå ut med ett förtydligande om informationskyldigheten till intagna.

Vid protokollet

Elisabeth Sjöblom

Justeras den 6 maj 2013

Gunilla Bergerén

Jag har tagit del av protokollet.

Vad som framkommit föranleder för närvarande inte något särskilt uttalande eller någon åtgärd från min sida.

2013-05-07

Elisabet Fura